

NEMIS TILI O‘QITISHDA YANGI METOD VA YONDASHUVLAR

Xakimova Maftunaxon Raximjon qizi

Farg‘ona davlat universiteti chet tillari fakulteti

Xorijiy till va adabiyoti nemis tili

yo‘nalishi 23.114 guruh talabasi

E-Mail: xakimovamaftunaxon652@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada nemis tilini o‘qitishda qo‘llanilayotgan yangi metod va innovatsion yondashuvlarning mazmuni yoritilgan. Xususan, kommunikativ metod, interaktiv texnologiyalar, loyiha asosida o‘qitish, STEAM elementlari hamda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining ta‘lim jarayonidagi o‘rni tahlil qilingan. Shuningdek, zamonaviy metodlarning o‘quvchilarning til kompetensiyasini rivojlantirishdagi samaradorligi ilmiy manbalar asosida asoslab berilgan.

Kalit so‘zlar: Nemis tili, innovatsion metodlar, kommunikativ yondashuv, interaktiv metodlar, raqamli texnologiyalar, loyiha metodi, xorijiy til ta‘limi, pedagogik texnologiya, STEAM, kompetensiya.

Abstract: This article highlights the content of new methods and innovative approaches used in teaching German. In particular, the role of the communicative method, interactive technologies, project-based learning, STEAM elements, and information and communication technologies in the educational process is analyzed. Additionally, the effectiveness of modern methods in developing students' language competence is substantiated based on scientific sources.

Keywords: German language, innovative methods, communicative approach, interactive methods, digital technologies, project method, foreign language education, pedagogical technology, STEAM, competence.

Аннотация: В данной статье освещается содержание новых методов и инновационных подходов, применяемых в обучении немецкому языку. В частности, анализируется роль коммуникативного метода, интерактивных технологий, проектного обучения, элементов STEAM и информационно-коммуникационных технологий в образовательном процессе. Также на основе научных источников обоснована эффективность современных методов в развитии языковой компетенции учащихся.

Ключевые слова: Немецкий язык, инновационные методы, коммуникативный подход, интерактивные методы, цифровые технологии, проектный метод, обучение иностранному языку, педагогические технологии, STEAM, компетенция

Bugungi kunda dunyo ta'lim tizimida xorijiy tillarni o'qitishga bo'lgan e'tibor tobora ortib bormoqda. Ayniqsa, nemis tili xalqaro ilm-fan, texnologiya, iqtisodiyot va madaniyat sohalarida muhim o'rin egallayotgan tillardan biri hisoblanadi. Germaniya davlatining iqtisodiy jihatdan rivojlangan mamlakatlardan biri ekanligi ham nemis tilini o'rganishga bo'lgan ehtiyojni yanada kuchaytirmoqda. Shu sababli ta'lim muassasalarida nemis tilini samarali o'qitish masalasi dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. An'anaviy ta'lim tizimida asosan grammatik qoidalarni yodlash va tarjima qilish usullariga e'tibor qaratilgan bo'lsa, zamonaviy ta'limda o'quvchining kommunikativ kompetensiyasini shakllantirish asosiy maqsad sifatida qaralmoqda. Hozirgi davr o'qituvchidan faqat bilim berishni emas, balki o'quvchini mustaqil fikrlashga, erkin muloqot qilishga va amaliy faoliyatga yo'naltirishni talab qiladi. Shu jihatdan innovatsion metodlar va yangi pedagogik texnologiyalar nemis tilini o'qitish samaradorligini oshirishda muhim vosita bo'lib xizmat qiladi. Zamonaviy metodlar o'quvchilarni dars jarayonining faol ishtirokchisiga aylantiradi. Interaktiv mashg'ulotlar, raqamli platformalar, loyiha ishlari va kommunikativ yondashuvlar orqali o'quvchilarning tinglab tushunish, o'qish, yozish va gapirish ko'nikmalari birgalikda rivojlantiriladi. Bundan tashqari, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining rivojlanishi xorijiy tillarni masofaviy va mustaqil o'rganish imkoniyatlarini ham kengaytirdi. Bugungi ta'lim tizimida o'quvchilarning bilim olishga bo'lgan qiziqishini oshirish eng muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Nemis tilini o'qitishda zamonaviy metodlardan foydalanish esa ushbu maqsadga erishishda katta ahamiyatga ega. Chunki innovatsion metodlar o'quvchini passiv tinglovchidan faol ishtirokchiga aylantiradi. Dars davomida o'quvchilar mustaqil fikr yuritadi, savollarga javob beradi, muloqot qiladi va amaliy topshiriqlarni bajaradi. Yangi metodlar orqali o'quvchilarning nafaqat til bilimi, balki ijodiy fikrlashi, muammoli vaziyatlarni hal qilish qobiliyati va jamoa bilan ishlash ko'nikmalari ham rivojlanadi. Shu sababli bugungi pedagog darsni zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etishi zarur. Kommunikativ yondashuv xorijiy tillarni o'qitishdagi eng samarali metodlardan biri sifatida e'tirof etiladi. Ushbu metodning asosiy maqsadi o'quvchini real hayotiy vaziyatlarda erkin muloqot qila olishga o'rgatishdan iborat. Nemis tili darslarida kommunikativ metoddan foydalanilganda o'quvchilar ko'proq gapirishga, fikr almashishga va suhbat qurishga jalb qilinadi.

Masalan, kundalik hayotga oid dialoglar, rolli o'yinlar, savol-javob mashqlari va guruhli suhbatlar o'quvchilarning so'zlashuv ko'nikmalarini rivojlantiradi. Bu usul grammatik qoidalarni alohida yodlashdan ko'ra, ularni amaliyotda qo'llashga yordam beradi. Natijada o'quvchilar tilni tabiiy muhitga yaqin tarzda o'rganadi. Kommunikativ yondashuvning yana bir muhim jihati shundaki, u o'quvchilarda til o'rganishga nisbatan qiziqish va motivatsiyani oshiradi. Chunki darslar jonli va

interaktiv shaklda tashkil etiladi. O‘quvchi o‘z fikrini nemis tilida ifodalashga harakat qilgani sari tilga bo‘lgan ishonchi ortib boradi. Interaktiv metodlar zamonaviy ta’limning ajralmas qismiga aylangan. Nemis tili darslarida “Aqliy hujum”, “Klaster”, “BBB”, “Insert”, “Case study”, “Bumerang” kabi metodlardan keng foydalaniladi. Ushbu metodlar o‘quvchilarni mustaqil fikrlashga va dars jarayonida faol ishtirok etishga undaydi.

Masalan, “Aqliy hujum” metodida o‘quvchilar ma’lum bir mavzu bo‘yicha o‘z fikrlarini erkin bildiradi. Bu esa ularning lug‘at boyligini oshirishga yordam beradi. “Case study” metodida esa hayotiy vaziyatlar asosida muammolar yechiladi va o‘quvchilar o‘z fikrlarini nemis tilida ifodalashga harakat qiladi. Rolli o‘yinlar ham nemis tilini o‘qitishda juda samarali hisoblanadi. Masalan, “Do‘konda xarid qilish”, “Mehmonxonada suhbat”, “Shifokor va bemor” kabi mavzular asosida tashkil etilgan rolli o‘yinlar o‘quvchilarning nutq faoliyatini rivojlantiradi. Bu metodlar orqali o‘quvchilar real kommunikativ vaziyatlarga tayyorlanadi.

Hozirgi raqamli davrda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanmasdan samarali ta’limni tasavvur qilish qiyin. Nemis tilini o‘qitishda turli elektron platformalar, mobil ilovalar va multimedia vositalaridan foydalanish dars samaradorligini oshiradi. Masalan, Duolingo, Quizlet va Kahoot! kabi platformalar o‘quvchilarga mustaqil ravishda til o‘rganish imkonini beradi. Ushbu dasturlar orqali yangi so‘zlarni yodlash, test ishlash va tinglab tushunish mashqlarini bajarish mumkin. Video va audio materiallardan foydalanish ham muhim ahamiyatga ega. Nemis tilidagi filmlar, qo‘shiqlar, podkastlar va videodarslar o‘quvchilarning talaffuzini yaxshilaydi hamda tinglab tushunish ko‘nikmasini rivojlantiradi. Shuningdek, online konferensiyalar va virtual darslar xalqaro tajriba almashish imkoniyatini yaratadi. Axborot texnologiyalarining yana bir afzalligi — masofaviy ta’lim imkoniyatini yaratishidir. Bu ayniqsa pandemiya davrida juda muhim bo‘ldi. O‘qituvchilar Zoom Video Communications va Google platformalari orqali darslarni samarali tashkil etdilar.

Loyiha asosida o‘qitish metodi o‘quvchilarning mustaqil ishlash qobiliyatini rivojlantiradi. Ushbu metodda o‘quvchilar ma’lum bir mavzu ustida tadqiqot olib boradi, ma’lumot to‘playdi va natijalarni taqdim etadi. Masalan, “Germaniya madaniyati”, “Nemis adabiyoti”, “Ekologik muammolar”, “Sayohat va turizm” kabi mavzular asosida loyiha ishlari tashkil etilishi mumkin. O‘quvchilar loyiha tayyorlash davomida yangi so‘z va iboralarni o‘rganadi, matnlar bilan ishlaydi hamda taqdimot qilish ko‘nikmalarini rivojlantiradi.

Bu metodning afzalligi shundaki, o‘quvchilar nazariy bilimni amaliyot bilan bog‘laydi. Shuningdek, loyiha ishlari ijodkorlikni rivojlantiradi va o‘quvchilarni izlanishga undaydi. So‘nggi yillarda STEAM ta’lim texnologiyasi xorijiy tillarni

o‘qitishda ham qo‘llanila boshladi. Ushbu yondashuv fan, texnologiya, muhandislik, san‘at va matematikani integratsiya qilishga asoslanadi. Nemis tili darslarida STEAM elementlaridan foydalanish o‘quvchilarning mantiqiy va ijodiy fikrlashini rivojlantiradi.

Masalan, nemis tilida ekologiya yoki texnologiyaga oid loyiha tayyorlash o‘quvchilarning nafaqat til bilimini, balki boshqa fanlarga oid bilimlarini ham mustahkamlaydi. Bu esa fanlararo integratsiyani ta‘minlaydi.

Xulosa qilib aytganda, nemis tilini o‘qitishda yangi metod va zamonaviy yondashuvlardan foydalanish ta‘lim sifatini oshirishda muhim omil hisoblanadi. Kommunikativ metod, interaktiv texnologiyalar, loyiha asosida o‘qitish va axborot-kommunikatsiya vositalari o‘quvchilarning til kompetensiyalarini rivojlantirishda katta samaradorlikka ega. Zamonaviy metodlar orqali o‘quvchilarning darsga bo‘lgan qiziqishi ortadi, ular mustaqil fikrlashga va erkin muloqot qilishga o‘rganadi. Ayniqsa, kommunikativ yondashuv o‘quvchilarning real hayotiy vaziyatlarda nemis tilidan foydalana olish qobiliyatini shakllantiradi. Interaktiv metodlar esa darslarni jonli va samarali tashkil etishga yordam beradi. Shuningdek, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining rivojlanishi xorijiy tillarni o‘qitishda yangi imkoniyatlarni yaratmoqda. Elektron platformalar, mobil ilovalar va multimedia vositalari o‘quvchilarning mustaqil ta‘lim olishiga xizmat qilmoqda. Loyiha asosida o‘qitish esa o‘quvchilarning tadqiqotchilik va ijodkorlik qobiliyatini rivojlantiradi. Kelajakda nemis tilini o‘qitishda innovatsion metodlardan yanada kengroq foydalanish ta‘lim samaradorligini oshirishga, malakali va raqobatbardosh mutaxassislarni tayyorlashga xizmat qiladi. Shu sababli har bir pedagog zamonaviy metodlarni chuqur o‘rganib, ularni amaliyotga samarali tatbiq etishi zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. Jalolov J. J. Chet til o‘qitish metodikasi. – Toshkent: O‘qituvchi, 2012.
2. Passov E. I. Kommunikativniy metod obucheniya inostrannomu yaziku. – Moskva, 1991.
3. Bim I. L. Teoriya i praktika obucheniya nemeckomu yaziku. – Moskva, 2002.
4. Richards J., Rodgers T. Approaches and Methods in Language Teaching. – Cambridge University Press, 2014.
5. Hoshimov O‘., Yoqubov I. Ingliz tili o‘qitish metodikasi. – Toshkent, 2013.
6. Saidahmedov N. Pedagogik mahorat va pedagogik texnologiyalar. – Toshkent, 2003.
7. Tolipov O‘., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiya: nazariya va amaliyot. – Toshkent, 2005.